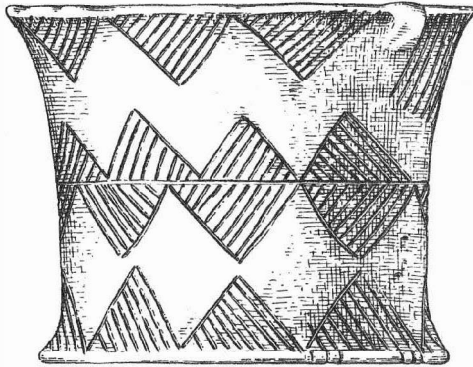

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

V hloubce 6 - 7 m pod dnešní úrovní terénu vystupuje jílovité podloží, nad nímž po celé délce profilu probíhala nesterénně mocná vrstva šterkopísku, ve kterém nebyly zjištěny žádné nálezy. Na této šterkové vrstvě byla zhruba v hloubce 4,5 m výrazná vrstva černé hlíny, kterou je možné pokládat za původní úroveň povrchu. Z této vrstvy byly na několika místech vybrány četné úlomky keramiky /nejstarší úlomky z 15. a 16. století/ a zvířecích kostí, ale i části kameninových a porcelánových nádob. Část profilu nad touto černou vrstvičkou až po úroveň dnešního povrchu tvořily různorodé zásepové vrstvy, tvořené hlavně stavební sutf, které vznikly patrně při bourání městských hradeb v 19. století a při úpravě a vyrovnávání celého prostoru před budouvou nádraží.

Untersuchung eines Bauaushubes für die Unterführung vor dem Hauptbahnhof in Brno /Bez. Brno - město/. Im Laufe des Sommers und Herbstes 1982 verfolgten Mitglieder des Museums der Stadt Brno und des Archäologischen Institutes in Brno den Bau der Unterführung vor dem Gebäude des Hauptbahnhofes am Platze Československé armády in Brno. An einigen Stellen hat man Reste der Stadtbefestigung festgestellt, in der Hauptaushubgrube wurde vermessen und untersucht ein Profil mit einigen verschiedenartigen Schichten, aus denen man zahlreiche Keramikbruchstücke /die ältesten aus dem 15. und 16. Jahrhundert/ und Tierknochen sowie Teile von Steingut- und Porzellangefäßen gewann.

FUNDE VON MITTELALTERLICHER UND NEUZEITIGER KERAMIK IN BRUMOVICE

/Bez. Břeclav/

Josef Unger, Regionalmuseum Mikulov

J. Kratochvíl aus Brumovice übergab dem Regionalmuseum in Mikulov Keramikbruchstücke aus dem 15. Jh., die bei Bauherrichtungen im Hause Nr. 84 gefunden und Bruchstücke neuzeitiger Gesimskacheln, die bei Aushubarbeiten im Hause Nr. 14 gewonnen wurden.

ZÁCHRANNÉ VÝZKUMY PREHISTORICKÉHO ODDĚLENÍ MORAVSKÉHO MUZEA V ROCE 1982

/okr. Brno - venkov, Břeclav/

Milan Salaš, MM Brno

/Obr. 25-28; tab. 12/

V průběhu r. 1982 uskutečnilo prehistorické oddělení Moravského muzea ve spolupráci s ústavem Anthropos /S. Šiller/ několik menších záchranných akcí, redukujících se však většinou jen na identifikaci a vzkování devastovaných částí lokalit, neboť rozvinutí většího výzkumu nebylo v žádném případě z objektivních důvodů již možné.

1/ Blučina - "Cezav" /okr. Brno-venkov/

Na severozápadním úpatí "Cezav", po levé straně silnice z Blučiny do Židlochovic /parc. č. 1362, 1363, 1375, 1388, 1397/, probíhá od r. 1981 výstavba mechanizačního střediska JZD. Povrchovými úpravami terénu a hloubením základů budov byly zejména v prvním roce stavby narušeny pravěké kulturní vrstvy, sídlištní objekty i hrobové celky, bohužel však právě v této etapě největších terénních zásahů nebyl stavební prostor soustavněji archeologicky sledován. Z výpovědi dělníků lze usuzovat, že při hloubení základů budovy sociálního zařízení a ubytovny byly zničeny nejméně čtyři kostrové hroby, z nichž jeden měl být dětský. Podle údajného uložení koster ve skrčené poloze a nálezů spirálkovitých kroužků na lebkách /záušnice?/ je snad možno tyto hroby klasifikovat jako únětické, s čímž by korespondovaly i nedaleké únětické kostrové hroby, nalezené v r. 1957 na bývalé parcele č. 1022¹ /dnes parc. č. 2024/, tedy ve vzdálenosti asi 150 m.

Skrývkou půdy a hloubením základů pro montážní halu pak bylo zachyceno několik sídlištních objektů. Část obsahu jedné jámy se zlomky věteřovské keramiky zachránil S. Šiller a dodatečně bylo z tohoto prostoru sběrem získáno ještě několik nepřilíši výrazných zlomků keramických nádob, příslušících patrně rovněž kultuře věteřovské.

Při rekognoskaci lokality v červenci 1982 referent zjistil, že výkopem topenářského kanálu, vedeného paralelně se silnicí před budovami mechanizačního střediska a hlubokého podle konfigurace zplanýrovaného terénu 80 - 150 cm, byla v délce 160 m protata pravěká sídlištní vrstva černé hlíny, obsahující atypic - kou pravěkou keramiku. Nasedala na šedožlutou, místy oglejenou spraš a dosahovala mocnosti až 70 cm, původně však byla ještě mocnější, neboť její svrchní část byla již odtěžena. Výkop kanálu narušil z větší části také sídlištní objekty, zahlubující se z baze nadložní pravěké vrstvy do sprašového podloží. První objekt se nacházel v těsné blízkosti severního rohu provozní budovy. Podle jeho dochované a prozkoumané jihovýchodní části mohl být původně zhruba ovalného tvaru s rozměry cca 200 x 160 cm a se šikmými stěna - mi přecházejícími 55 - 60 cm hluboko pod spodní úroveň sídlištní vrstvy téměř plynule v lehce miskovité dno. V černém, jílovito-hlinitém zásypu horní části objektu bylo nalezeno množství menších neopracovaných kusů litotamniových vápenců, ve spodní části objektu se pak kumulovala většina archeologického materiálu /zlomky keramiky, mazanice, zvířecí kosti, lastury říčních škeblí, silicitové artefakty, zlomek zrnotěrky/, z něhož je třeba vyzdvihnout nález dvou kusů neúplných keramických válcovitých závaží s podélným otvorem a části kónické misky se žlábkovitě prohnutým hrdlem. Obdobná miska byla nalezena na již zmíněné parcele 1022 v r. 1957 v objektu č. 6, který K. Tihelka označil jako pozdně únětický².

Druhý objekt byl zachycen 38 m severozápadně od objektu č. 1 před budovou sociálního zařízení. Z baze pravěké sídlištní vrstvy byl zapuštěn 70 cm hluboko do oglejené spraše a soudě podle dochované jihozápadní části profilu měla jáma kónický, ke dnu se rozšiřující tvar a poněkud nálevkovitě rozevřené hrdlo. Téměř kompaktní jílovito-hlinitý zásyp objektu nebylo možno odlišit od charakteru sídlištní vrstvy. Materiál z tohoto objektu byl získán pouze sběrem ve vyházené hlíně a případně i z profilu ve výkopu. Kromě zvířecích kostí a lastur říčních škeblí pochází z objektu také zlomek dlouhé lidské kosti /distální konec femuru/. Zlomky keramiky jsou vesměs kulturně nevýrazné, pouze několik střepů by mohlo datovat objekt do věteřovské kultury.

2/ Blučina - "Za vepřínem" /okr. Brno-venkov/

V červenci 1982 byla v trati "Za vepřínem" /dříve "Horní Kolberky"/, asi 60 - 80 m jihovýchodně od kóty 213, 2 m buldozermem vyhloubena nová velká fekální jámka. V jejím západním rohu byl přitom zničen kostrový hrob kultury se šňůrovou keramikou, z něhož S. Šiller dodatečně zachránil vedle zbytků silně strávených dolních končetin lidského skeletu také rozdrčený džbán dřevohostického typu, dále menší broušenou sekerku trapezovitého nárysu s obdélníkovitým příčným profilem a podbroušeným ostrím /typ Slánská hora/, silicitovou čepel s drasadlovitou obvodovou retuší, dlátkovitý artefakt vybroušený z epifyzální části zvířecí kosti, neopracovanou zvířecí kost a část hrubšího pískovcového valounu.

Tvar ani orientaci hrobové jámy, zapuštěné do žlutého písčitého podloží, již nebylo možno zjistit. Podle zbytku zásypu šedoohnědé písčité hlíny na jihozápadní stěně jámky se dno nacházelo v absolutní hloubce kolem 120 cm. Mezi Blučinou a Měnínem je to již druhý hrob se šňůrovou keramikou. První byl nalezen v r. 1958 na druhém břehu Litavy v písečnicku měnínského státního statku³, vzdáleného od popisovaného hrobu asi 1,5 km.

30 m jihovýchodně od prvního hrobu byl při hloubení jámky buldozermem zničen další kostrový hrob, z něhož se ještě podařilo in situ odkrýt distální konce dolních končetin. Kostra dospělého člověka zde ležela v natažené poloze hlavou k severu a mezi jejími kolenními klouby byl vedle patrně neintencionálního silicitového hrůtku nalezen bochánkovitý knoflík ze sklovité hmoty se zataveným železným poutkem. Ve vyhrnuté hlíně pak bylo sesbíráno ještě sedm dalších identických knoflíků; podle nich by tento hrob měl být až postmedievální, snad z 18. - 19. století.

3/ Křepice /okr. Břeclav/

Před jedním z řady rozestavených rodinných domků v trati "Záhumenice" na parc. č. 681-691, asi 200 m jihovýchodně od dříve zachyceného latenského pohřebiště⁴, byla vybagrováním septiku protata až 150 cm mocná kulturní vrstva černé hlíny, nasedající na žlutošedé sprašové podloží. Tato vrstva je nepochybně pokračováním polykulturní sídlištní vrstvy v západním svahu nad zmíněnými vilami. Kromě jednoho silicitového artefaktu a zvířecích kostí byly z výkopu získány i zlomky keramiky únětické a velatické kultury, což zapadá do stávajícího obrazu pravěkého osídlení této části křepické katastru⁵.

4/ Kupařovice /okr. Brno - venkov/

Koncem dubna 1982 byla v jihozápadní části obce, asi 300 m jihozápadně od zámku na parc. č. 306, zahájena výstavba tří bytových jednotek JZD Pojihlaví. V základech třetí, nejseverovýchodněji situované budovy byly zachyceny kostrové hroby, zatímco ve výkopech základů dalších dvou domů se pod 50 - 60 cm mocnou ornici nacházelo již jen intaktní písčité podloží. Při návštěvě lokality referentem byl obsah hrobů již neodborně vyzvednut, antropologický i archeologický materiál byl ze všech hrobů pomíchán a z větší části rozchvácen. Nebylo možno dodatečně ani zjistit tvar a orientaci hrobových jam, zapuštěných do jemného písku pod půlmetrovou vrstvou ornice. Z rozboru antropologického materiálu vyplynulo, že skelety pocházejí ze čtyř jedinců⁶, nemusí to však znamenat, že také hroby byly čtyři, neboť podle přibližné lokalizace hrobových jam se dvě z nich nacházely těsně vedle sebe, takže mohly představovat vlastně dvojhrob. Z inventáře hrobů se podařilo zachránit kromě několika nevýrazných střepů z již nerekonstruovatelných nádob i část kónické misky s lehce ven vykloněným okrajem, která by mohla hroby datovat do únětické kultury.

Kromě těchto hrobů byly výkopem základů třetí bytové jednotky zachyceny i čtyři větší sídlištní objekty. Část nejzápadněji položeného objektu patrně protáhlého tvaru s delší osou ve směru V-Z byla sice prozkoumána, s výjimkou dvou silicitů a několika osteologických nálezů zde však nebyl získán žádný materiál. Jen

podle několika střepů, nalezených v již vyházené hlíně, by tyto objekty měly příslušet velatické fázi středodunajských popelnicových polí.

Posledním nálezem z prostoru staveniště jsou dva zlomky středohradištní keramiky, které byly získány z povrchové kulturní, až 80 cm mocné vrstvy, jejíž profil byl obnažen výkopem pro elektrickou přípojku 5 m před jižní stěnou třetího domu.

Přestože vypovídací schopnost získaných nálezů utrpěla poněkud nejistými nálezovými souvislostmi, je nesporné, že se zde podařilo získat první doklady postpaleolitického pravěkého osídlení kupařovického ka-tastru, neboť až dosud je otud znám pouze náhodný nález únětického *?*/ kamenného sekeromlatu s vrubem a z mladšího období pak byla nedaleko prozkoumána část mladohradištního pohřebiště⁷.

5/ Želešice /okr. Brno - venkov/

Při dostavbě jižní strany Sadové ulice v Želešicích došlo v září 1982 vyhloubením základů pěti řadových rodinných domků na parc. č. 201/2, 203/3, 203/4, 205/2, 205/3 k rozrušení pravěké kulturní vrstvy a sídlištních objektů lineární a velaticko-podolské kultury, později pak byl zachycen ještě kostrový hrob šňůrové keramiky.

Dnešní terén se zde mírně svažuje k JJZ do údolí říčky Bobravy, podle sklonu pravěké sídlištní vrstvy byl však původní povrch svažtější a částečně byl vyrovnán až recentní povrchovou vrstvou šedohnědé ornice, která v profilech severních základových výkopů dosahuje mocnosti 20-30 cm, zatímco v profilech základů jižních stěn je mocná 40 - 60 cm. Pravěkou sídlištní vrstvou o mocnosti 60 - 100 cm tvoří sytě černá, homogenní hlína, promíšená drobnými zlomky keramiky a mazanice. Sprašové podloží se zapuštěnými objekty pak bylo obnaženo pouze v severních, hlubších /150 - 200 cm/ částech výkopů, kdežto základy jižních stěn se vzhledem ke svažitosti terénu a mocnější ornici zahlubovaly jen do sídlištní vrstvy.

Většina archeologického materiálu byla nacházena již v nepůvodním uložení, takže nebylo možno zpětně rekonstruovat jejich nálezový kontext. Žádný ze 14 sídlištních objektů, rýsujících se na dnech a profilech výkopů, nemohl také být kvůli možnému ohrožení stability základů prozkoumán; pokud se podařilo některé objekty datovat, pak jen na základě nepočetného materiálu, nalezeného při jejich začišťování.

Lineární keramikou je nejčastěji zdobena prostými rytými liniemi, menšími notovými značkami, nehtovými vrypy a páskou vyplňovanou rýžkami, běžné jsou i různé tvary plastických výčnělků. Výraznější keramický soubor s těmito výzdobnými prvky poskytl jedině objekt č. 3, v jehož profilu se objevilo také množství zvířecích kostí, zlomků mazanice a neopracovaných kamenů. Významnějším, chronologicky průkazným nálezem je i horní část lahvovité bomby zdobené vpichy na předkreslené ryté linii z objektu č. 12. Do kultury s lineární keramikou je posléze nutno zařadit i objekt č. 14, ve kterém byla nalezena snížená týlová partie vysokého kopytovitého klínu.

Neolitický materiál by tedy nasvědčoval existenci dlouhodobějšího lineárního sídliště, event. několikanásobnému osídlení téže polohy, neboť podle třídění R. Tichého⁸ jsou tu zastoupeny fáze IIa, IIb a III.

Při prohlubování základového výkopu severní stěny čtvrtého domu byl ve vzdálenosti 470 cm od jeho severovýchodního rohu v absolutní hloubce 140 cm zachycen kostrový hrob. Hrobová jáma, zapuštěná z báze sídlištní vrstvy 30 cm hluboko do spraše, byla téměř zcela zničena exkavací areálem domu, takže se jí podařilo zachytit až na úrovni skeletu. Zde měla oválný tvar o rozměrech 150 x 90 cm a delší osou byla orientována ve směru S-J. Tmavošedý, jlovito-hlinitý zásyp kolem kostry byl promíšen spraší a drobnými hrudkami okrového barviva. Kostra, podle určení T. Dacíka pravděpodobně ženy věkové kategorie maturus, byla uložena na zádech s orientací JVV-SSZ, obličejem k SVV a s nohama výrazně skrčenými na pravou stranu. Ruce ležící podle těla byly ostře ohnuty v loktech tak, že distální konec levé ruky spočíval na prsou s prsty přes páteř a distální kosti pravé ruky směřovaly před obličej. Hrobová výbava, koncentrující se zejména před obličejem, obsahovala čtyři drobné měděné kroužky s přeloženými konci a jeden větší plochý měděný kroužek s překříženými konci, 9 kusů štípané industrie /čepce, úštěpy/, plochou kopytovitou sekerku, sbroušený kančí kel, ze zvířecího žebra vybroušenou trapezovitou destičku s otvorem uprostřed, oválný ústřicový terčík s otvorem a jedenáct drobných provrtaných schránek Gastropod. Ačkoliv tedy celek postrádá keramikou, způsob uložení skeletu i svérázná hrobová výbava odpovídají kultuře se šňůrovou keramikou⁹.

Do období popelnicových polí by měly příslušet objekty č. 2 a 8, na základě superpozice s objektem č. 12 sem lze zařadit snad i objekt č. 11. Keramika je zastoupena zejména zlomky amforovitých zásobnic s kuželovitým sklonem hrdla a nálevkovitě rozevřeným okrajem. U tohoto tvaru se objevilo i dvojnásobné horizontální hranění vnitřní strany vykloněného okraje, některé zlomky zásobnic jsou na rozhraní hrdla a těla opatřeny svisle nebo vodorovně protáhlým plastickým výčnělkem a jeden zlomek kuželovitého hrdla amfory je na rozhraní zdoben horizontálním žlábkováním. Amfory se vyskytují jen jako zlomky svisle nebo šikmo žlábkovaných výdutí. Ze spodní části amfory může pocházet i střep s rytou stromečkovitou výzdobou, ta se ovšem objevuje i na mísách. Mísy jsou na lokalitě zastoupeny jak kónickými miskami s dovnitř zataženým, nezdebným, šikmo žlábkovaným i vodorovně hraněným okrajem, tak jednoduchými polokulovitými miskami a ve zlomku se vyskytla i miska se zaobleným spodkem a mírně přehnutým okrajem. Část baňatého těla nádoby s ostře nasazeným válcovitým až nálevkovitým hrdlem by mohla být přiřazena ke džbánkům a z větší dvojkónické nádoby snad pochází silnější zlomek rovného okraje. Z dalších tvarů byly ve zlomcích zastoupeny ještě hrncovité nádoby a šálky, a to jednoduchý kónický šálek s uchem mírně střešovitě hraněným a převyšujícím okraj a patrně také šálek se zaobleným spodkem a výrazněji nasazeným, prohnutým nálevkovitým hrdlem.

I když přesnější chronologické zařazení tohoto vcelku torzovitěho materiálu není prousto problémů, lze druhý sídlištní horizont na lokalitě datovat do přechodného velaticko-podolského období, případně již i do staršího stupně podolské kultury¹⁰.

Kromě jinak běžného sídlištního materiálu /zvířecí kosti, lastury říčních škeblí, zlomky zrnověrek, maza-

nice, štípaná industrie/ byl nalezen také úzký plochý kostěný artefakt se zahroceným koncem a na vrstvičce černé, sypké popelovité hlíny s uhlíky v jižní stěně třetího domu spočíval v hloubce 120 cm větší kámen oválného tvaru a plankonvexního profilu, na jehož horní, rovné ploše leželo několik zlomků velaticko-podolské keramiky. Ačkoliv v daném prostoru nebylo možno podrobněji sledovat nálezové souvislosti, mohla by tato situace být interpretována jako stopy ohniště, v němž byl za blíže nespécifikovatelným účelem rozpalován opracovaný kámen.

I v případě tohoto záchranného výzkumu byla tedy zaregistrována dosud neznámá lokalita. Sídliště kultury s lineární keramikou je na železičském katastru sice známo několik¹¹, v areálu Sadové ulice však bylo lineární sídliště zjištěno poprvé. Sídliště kultury popelnicových polí je pak v Želešicích první lokalitou tohoto druhu vůbec a hrob šňůrové keramiky je zase jedním z nejjihozápadnější vysunutých celků v oikumeně této kultury¹².

Poznámky:

- 1 J. Ondráček, Únětické hroby na Cezavách u Blučiny, PV 1957, Brno 1958, 103-104; K. Tihelka, Výzkum na sídlišti z doby bronzové na návrší Cezavách u Blučiny, PV 1957, Brno 1958, 28-35.
- 2 K. Tihelka, op. cit., 30-31; týž, Moravský věteřovský typ, II. část /materiál/, ŠZ AÚ SAV 8, Nitra 1962, 43-44, tab. IV:19.
- 3 J. Ondráček, Nové nálezy se šňůrovou keramikou na Židlochovicku, AR XII, 1960, 477 - 483.
- 4 K. Ludikovský, Laténské pohřebiště v Křepicích /okr. Břeclav/, PV 1977, Brno 1980, 46-47.
- 5 I. Peškař, Třetí výzkumná sezóna v Křepicích u Ilustopečí, PV 1960, Brno 1961, 80-82; V. Podborský, Bohatý hrob únětické kultury z Křepic, SPFFBU E 10, 1965, 352-354.
- 6 Děkuji RN Dr. T. Dacíkovi za provedení veškerých antropologických rozborů. Jeho posudky jsou přílohou k nálezovým zprávám, uloženým v archivu prehistorického oddělení MM.
- 7 J. Ondráček, Nálezová zpráva, archiv AÚ ČSAV v Brně, čj. 1051/70; Č. Staňa, Mladohradištní pohřebiště v Kupařovicích /okr. Brno - venkov/, PV 1970, Brno 1971, 55-56.
- 8 R. Tichý, Osídlení s volutovou keramikou na Moravě, PA LIII, 1962, 243-305.
- 9 Podrobněji bude hroby šňůrové keramiky z Blučiny a Želešic analysováno na stránkách AR L. Šebela.
- 10 J. Říhovský, Počátky mladší /podolské/ fáze středodunajského okruhu popelnicových polí, PA LVII, 1966, 459-534.
- 11 I. L. Červinka, Pokolení skrčkův v mladší době kamene, rukopis, Brno 1939; K. Schirmeisen, Einige Vorgeschichtsfunde aus Brünn und Umgebung, Sudeta II, 1926, 90-105; týž, Steinzeitliche Funde aus der Brünnner Umgebung, Sudeta X, 1934, 62-68.
- 12 Srov. L. Šebela, Ein Forschungsüberblick zur mährischen Schnurkeramik, JfMV 64, 1981, 177-188.

Rettungsgrabungen der Prähistorischen Abteilung des Mährischen Museums im Jahre 1982 /Bez. Brno - venkov, Břeclav/. 1/ Blučina - "Cezavy". Am nordwestliche Hangfuss von "Cezavy" hat man beim Aufbau eines Mechanisierungszentrums der LPG prähistorische Kulturschichten, Siedlungsobjekte und Grabkomplexe gestört. Beim Fundamentaushub des Gebäudes für soziale Einrichtungen und Quartiere wurden mindestens vier Körpergräber zerstört; nach der angeblichen Beisetzung in Hockerlage und den Funden von Spiralingen auf den Schädeln sollten sie der Úněticer Kultur angehören. Einige Siedlungsobjekte mit Věteřover Keramik wurden bei Terrainarbeiten im Raume einer Montagehalle erfasst.

Im Juli 1982 durchstieß der Aushub für einen Heizungskanal vor dem Hauptgebäude des Zentrums in einer Länge von 160 m eine prähistorische Kulturschicht, aus der sich in das Löss zwei Siedlungsobjekte eintieften. In dem ersten fand man ausser anderem auch zwei Stück unkompletter keramischer Gewichte und nach dem Teil einer konischen Schüssel mit rillenartig durchbogenem Hals, könnte dieses Objekt in den späten Abschnitt der Úněticer Kultur datiert werden. Aus dem zweiten Objekt stammen Bruchstücke von Věteřover Keramik und der Teil eines langen menschlichen Knochens.

2/ Blučina - "Za vepřínem". Unweit der Kote 213,2 m wurde beim Aushub einer neuen Fäkalgrube ein Körpergrab der Schnurkeramik zerstört. S. Šiller barg aus diesem ausser Überresten des menschlichen Skelettes auch einen Krug des Dřevohosticer Types, ein Beil des Types Slánská hora, eine Silizitklinge, eine beinerne Ahle, einen tierischen Knochen und den Teil eines Sandsteines. 30 m südöstlich von diesem Grab zerstörte man ein zweites Körpergrab, das jedoch nach dem Fund von acht Glasknöpfen mit eiserner Schlaufe, rezent ist.

3/ Křepice. In der Flur "Zahumenice" hat man vor einem sich im Bau befindlichen Familienhaus beim Baggern einer Abfallgrube eine 150 cm mächtige prähistorische Siedlungsschicht durchstossen, in der ausser anderem auch Fragmente von Úněticer und Velaticer Keramik gefunden wurden.

4/ Kupařovice. Beim Fundamentaushub für eine von drei Wohnungseinheiten im südwestlichen Teil der Gemeinde zerstörte man drei oder vier Úněticer Körpergräber, aus denen es gelang ausser unkompletten Skeletten und ausdruckslosen Scherben auch den Teil einer konischen Schüssel zu bergen. Gleichzeitig wurden durch denselben Aushub vier grössere Siedlungsobjekte erfasst, aus denen Keramikfragmente der Velaticer Kultur stammen. Aus der Oberflächenkulturschicht, deren Profil beim Aushub für eine Elektroleitung blossgelegt wurde, fand man dann auch zwei Bruchstücke von mittelburgwalzeitlicher Keramik.

5/ Želešice. Beim Fundamentaushub für fünf Reihenfamillienhäuser auf der Südseite der Sadová Gasse durchstieß man unter einer 20 - 60 cm mächtigen Ackerbodenschicht eine 60 - 100 cm starke prähistorische Kulturschicht, aus der sich in das Lössliegende Siedlungsobjekte eintieften. Da man beim archäologischen Material meist nichtmehr den Fundkontext feststellen und die, im Profil sowie auf dem Boden des Grundmauern-aushubes erfassten Objekte weiter nicht graben konnte, gelang es von 14 Objekten lediglich drei in die Kultur mit Linearkeramik und drei in die Urnenfelderzeit zu datieren. Nach der Analyse des Scherbenmaterials ist die Linearkeramik durch Phase IIa, IIb und III nach der Gliederung von R. Tichý vertreten, die jüngere Besiedlung der Lokalität kann man in den Velaticer-Podoler Übergangshorizont, event. auch in die ältere Stufe der Podoler Kultur datieren.

Ausser Siedlungsobjekten erfasste man beim Fundamentaushub für die Nordwand des vierten Hauses in einer Tiefe von 140 cm auch ein Körpergrab. Die Grabgrube hatte am Skelettniveau eine ovale Form mit der längeren Achse in N-S Richtung orientiert. Die mergel-lehmige dunkelgraue Grabaufschüttung war ober dem Boden mit Löss und Klümpchen von Ockerfarbstoff vermischt. Das Frauenskelett lag am Rücken mit dem Kopf nach SSO und dem Gesicht nach NOO gerichtet, die Füße waren auf die rechte Seite angehockt und die Arme in den Ellbogen zurück zu den Schultern gebogen. Die Grabausstattung enthielt fünf Kupfferringe, neun Stück Spaltindustrie, eine flache Axt, einen geschliffenen Eberhauer, ein durchbohrtes Plättchen aus der Rippe eines Tieres, eine Austernscheibe mit Öffnung und elf kleine durchbohrte Schneckengehäuse. Wenn auch der Komplex Keramik entbehrt, kann man ihn nach der Art der Beisetzung und nach der Eigenart der Grabausstattung, der Kultur mit Schnurkeramik zuschreiben.

DRUHÁ SEZÓNA ZACHRAŇOVACÍHO ARCHEOLOGICKÉHO VÝZKUMU V TRATI "SUTNY" U TĚŠETIC-KYJOVIC

/okr. Znojmo/

Vladimír Podborský, Pavel Košťuřík, Dana Palatová, Hana Palátová, Eliška Kazdová,
FF UJEP Brno

V roce 1982 pokračovaly záchraňovací práce ve východní části pravěké lokality v "Sutnách" u Těšetic-Kyjovic, kde se těžila hlína na hráz vodní nádrže. Záchraňovacího archeologického výzkumu se zúčastnili studenti katedry archeologie FF-UJEP a v letních měsících zde pracovali další brigádníci z filozofické fakulty a ze středních škol.

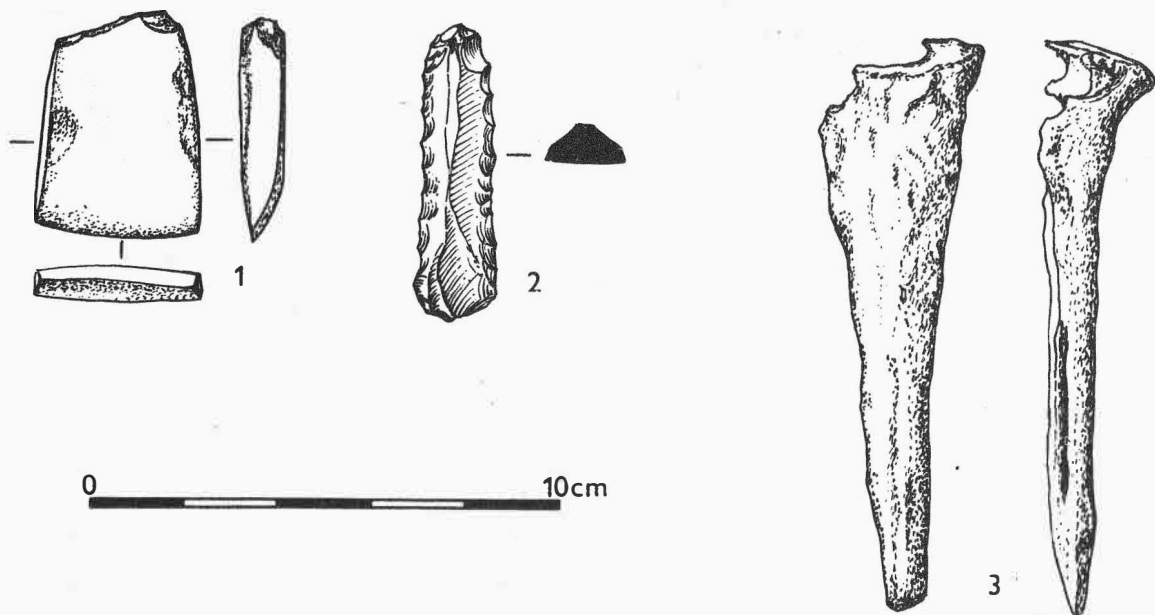
Byla prozkoumána plocha cca 1 500 m², na níž bylo objeveno 98 pravěkých objektů. Podle archeologického materiálu lze nejvíce objektů zařadit do doby bronzové /kultura únětická/ a halštatské /horákovská kultura/. Menší množství pak patřilo kultuře velatické a pouze 4 objekty náležely neolitické kultuře s lineární keramikou. K pozoruhodným objevům patřily dva kruhové útvary vymezené nestejně hlubokými žlaby. Podle terénní situace je snad možné datovat tyto objekty do doby halštatské.

Většina sídlištních objektů měla úzké ústí, podsazené stěny a rovné dno. Další objekty představovaly běžné sídlištní jámy s charakteristickým inventářem, který tvořila především keramika a pouze v menším množství zvířecí kosti.

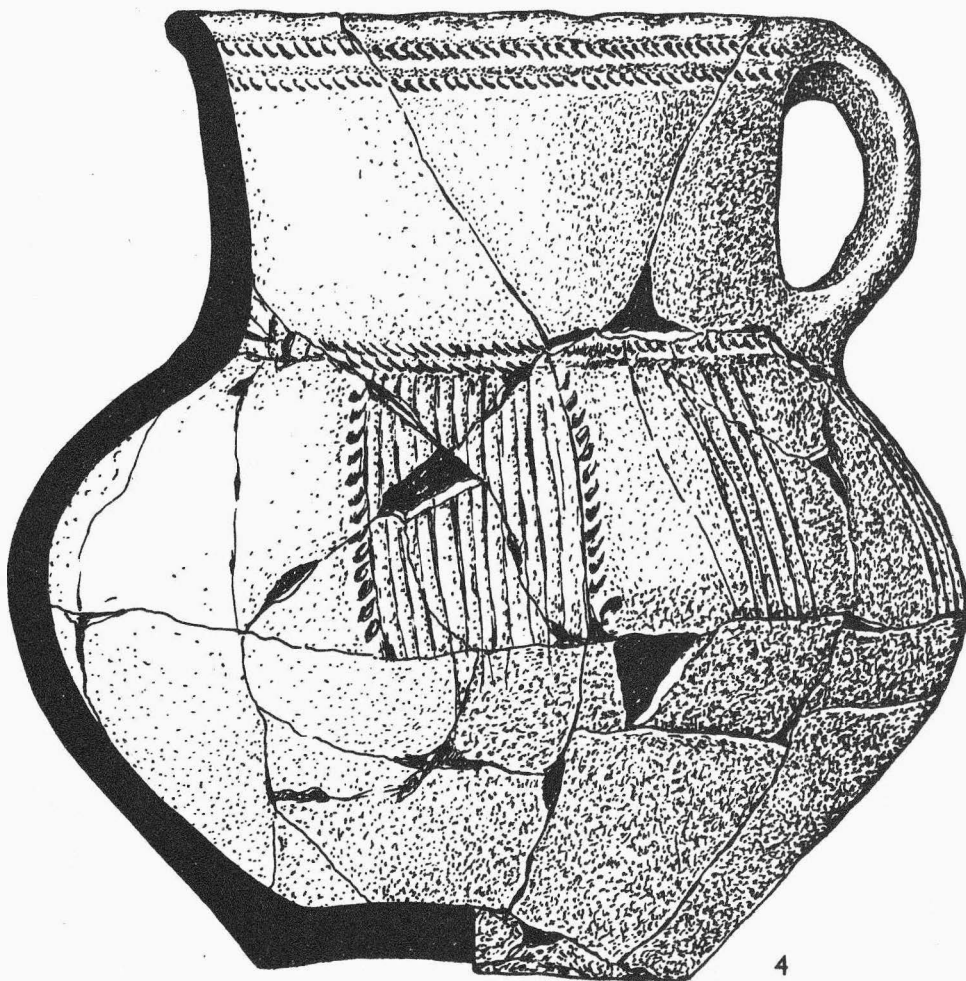
V jižní části zkoumané plochy byly zjištěny žlabovité útvary, pravděpodobně středověkého či novověkého stáří. Jejich funkce není prozatím spolehlivě objasněna.

Záchraňovací archeologický výzkum ve východní části pravěké lokality v "Sutnách" byl ukončen a prokázal, že neolitické sídliště s moravskou malovanou keramikou se omezovalo pouze na menší část této polohy a nezasáhlo již do míst, kde se prováděl záchraňovací archeologický výzkum. Velikost plochy sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou nelze tedy v současné době přesně stanovit.

Zweite Saison der archäologischen Rettungsgrabung in der Flur "Sutny" bei Těšetice-Kyjovice /Bez. Znojmo/. Im Jahre 1982 setzten die Rettungsarbeiten im östlichen Teil der prähistorischen Lokalität in "Sutny" bei Těšetice-Kyjovice fort. Es wurde eine Fläche von ca. 1500 m² untersucht, auf der 98 Objekte entdeckt wurden. Die meisten gehörten in die Bronze-Úněticer Kultur/ und in die Hallstattzeit /Horákovter Kultur/. In einer geringeren Anzahl waren Objekte der Velaticer Kultur vertreten und bloss 4 gehörten der neolithischen Kultur mit Linearkeramik an. Zu den bedeutenden Entdeckungen zählen zwei kreisförmige Gebilde, von ungleichmässig tiefen Gräbchen begrenzt. Nach der Terrain-situation kann man diese Objekte vielleicht in die Hallstattzeit einreihen.

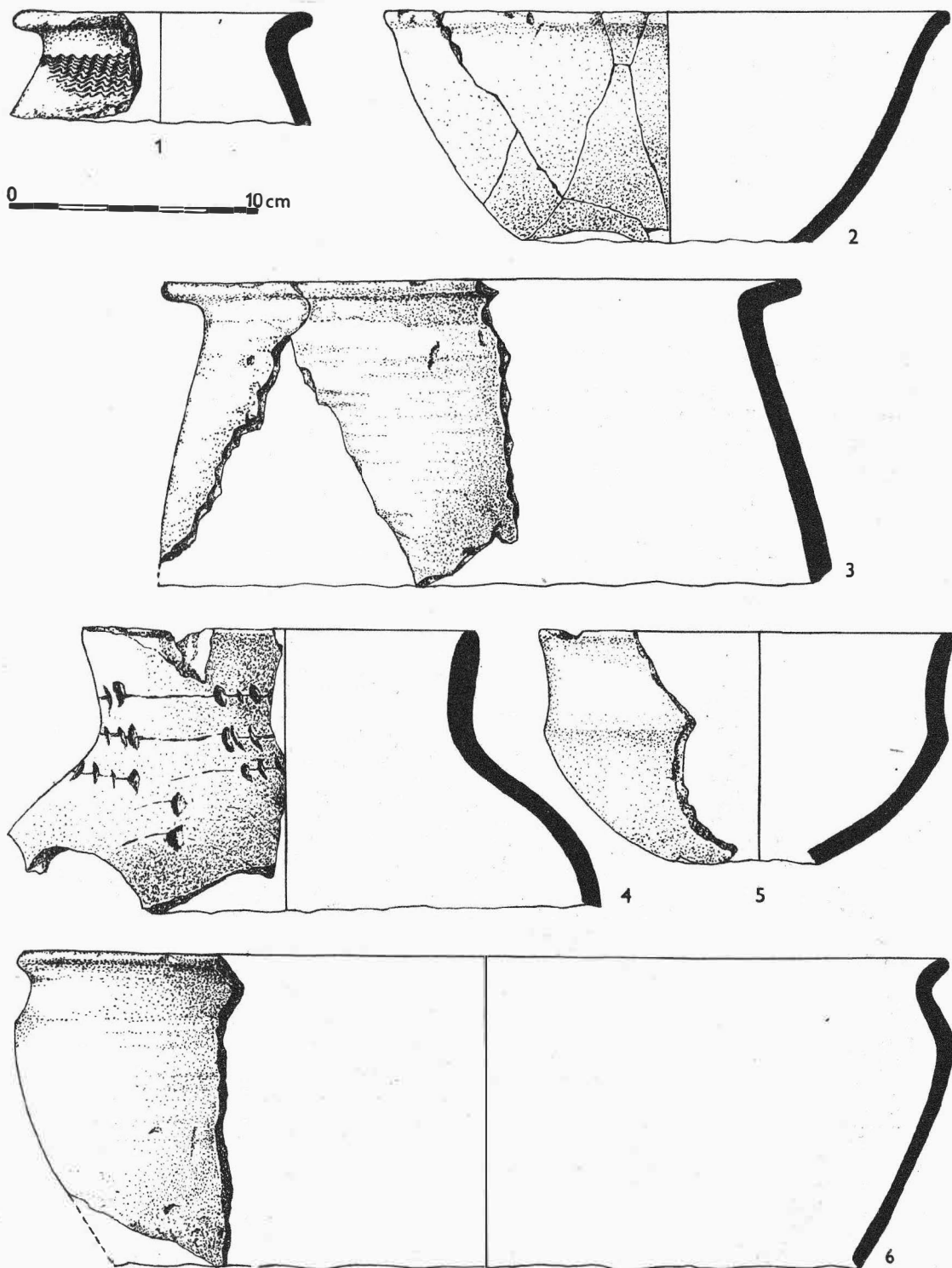
0 10cm

4

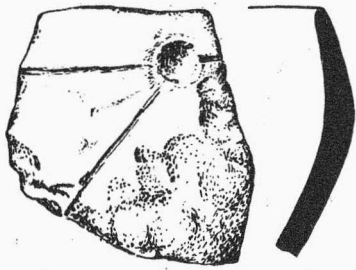
Obr. 25

Blučina /okr. Brno-venkov/, "Za vepřínem". Nálezy z hrobu se šňurovou keramikou. - Funde aus einem Grab der Kultur mit Schnurkeramik. /Kresba - Zeichnung: V. Gánóczyová/.

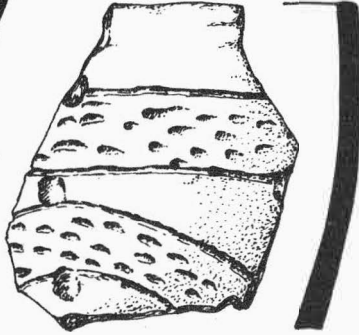

Obr. 26

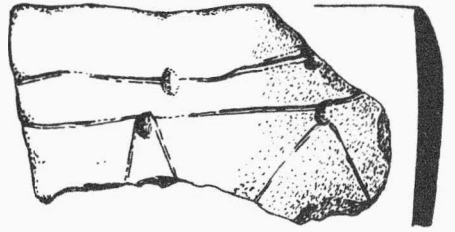
1-2 Kupařovice /okr. Brno-venkov/. Výběr středohradištní keramiky ze sídlištní vrstvy /1/ a únětické /?/ keramiky ze zničených kostrových hrobů /2/. - Auswahl an mittelburgwallzeitlicher Keramik aus der Siedlungsschicht /1/ und Üněticer Keramik /?/ aus zerstörten Körpergräbern /2/; 3-5 Želešice /okr. Brno-venkov/. Výběr lineární /4/ a velaticko-podolské /3,5/ keramiky ze sídliště. - Auswahl an Linear- /4/ und Velaticer-Podoler Keramik /3,5/ aus der Siedlung; 6 Blučina /okr. Brno-venkov/, "Cezavy". Výběr keramiky z úněticko-věteřovského sídliště, objekt 1. - Auswahl an Keramik aus der Üněticer-Věteřover Siedlung, Objekt 1. /Kresba - Zeichnung: V. Gánóczyová/.

1

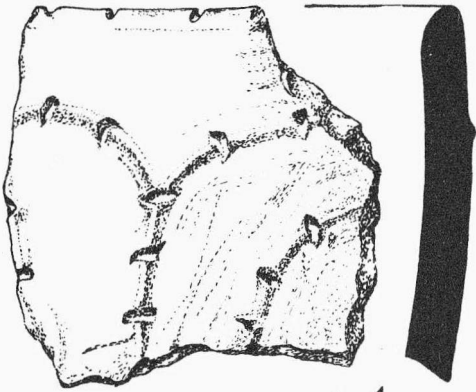

2

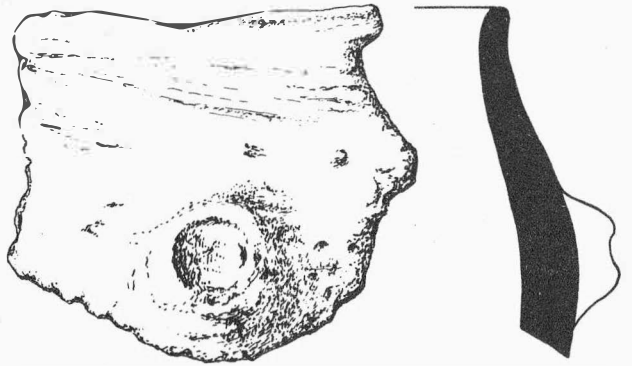

3

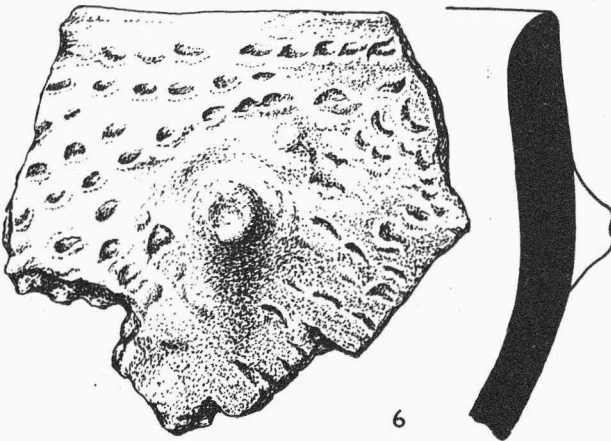
0 5cm

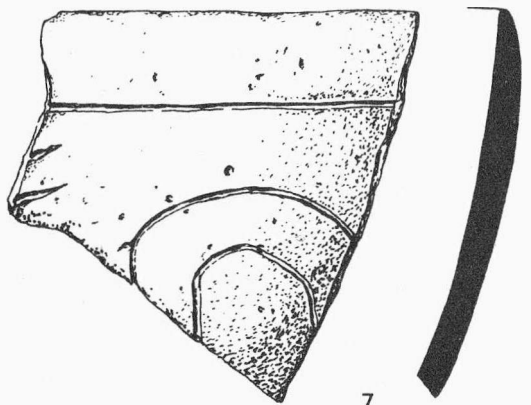
4

5

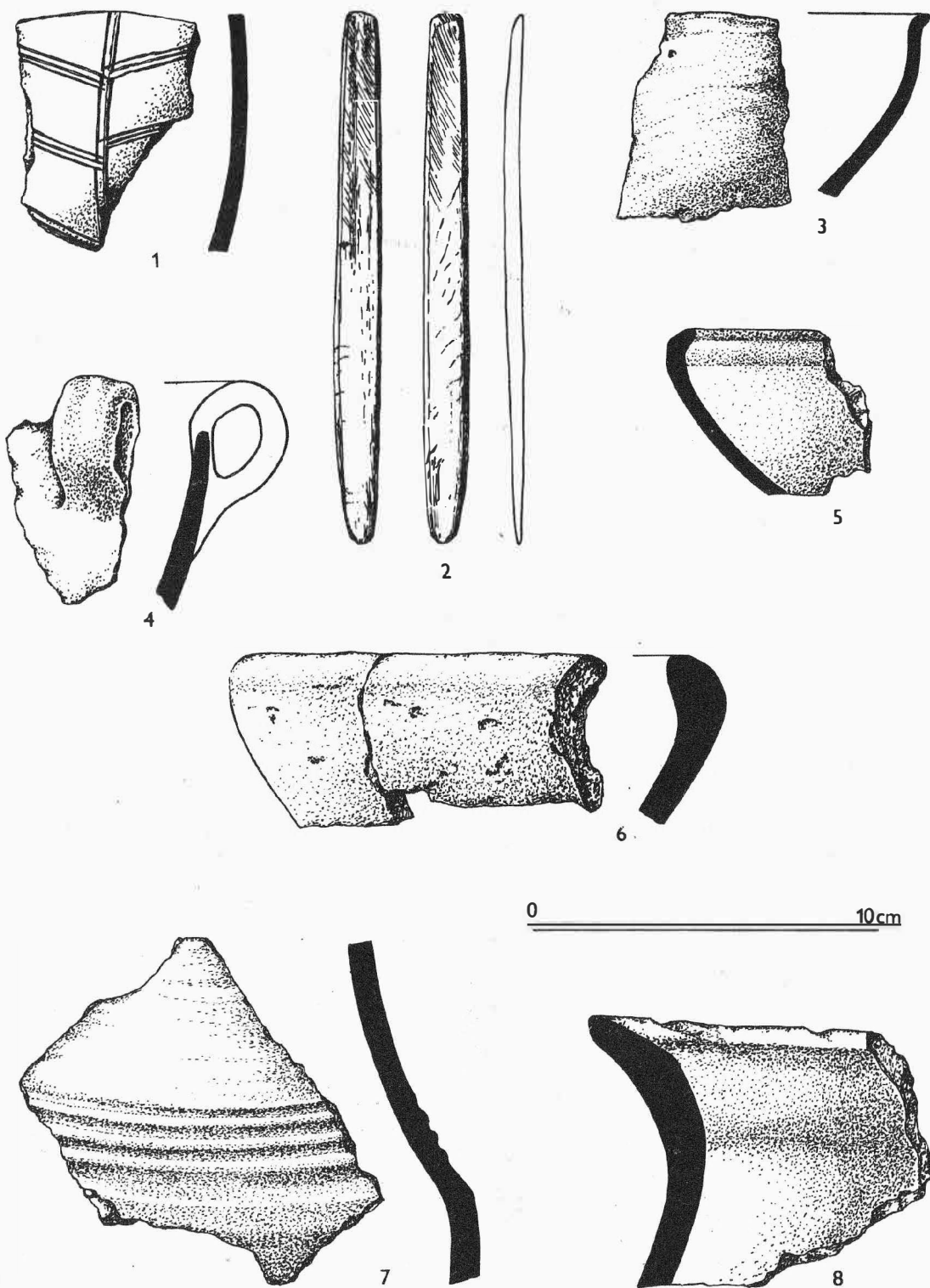

6

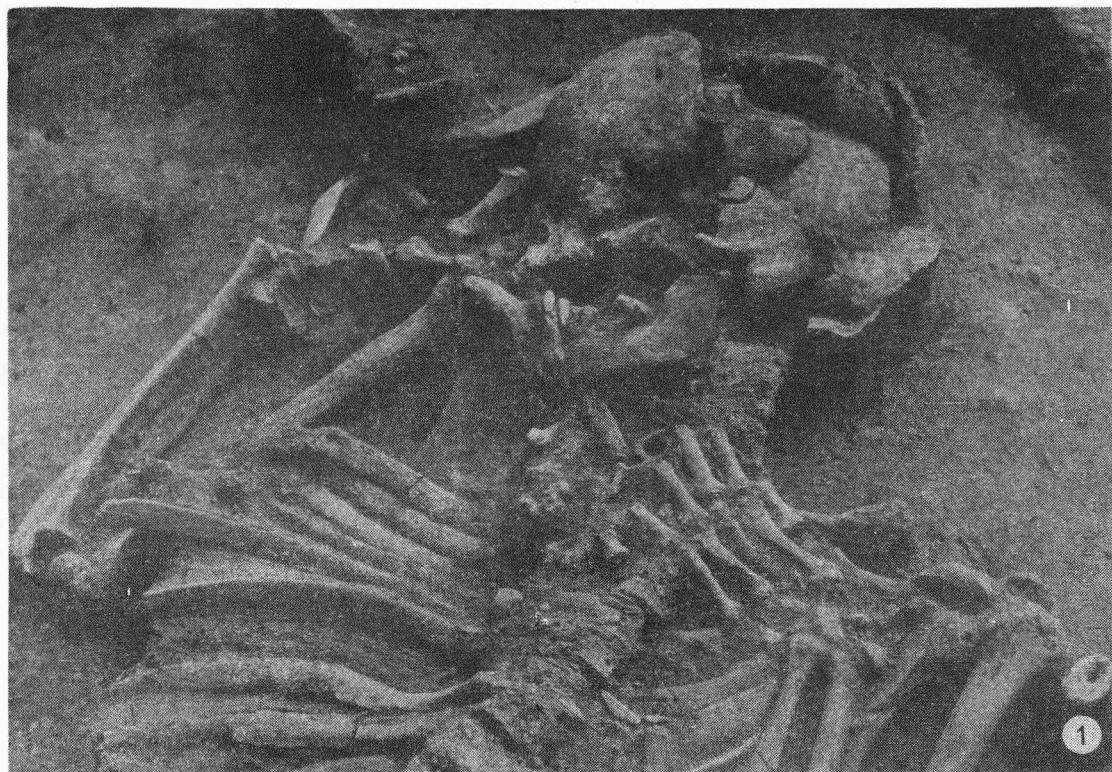

7

Obr. 27
Želešice /okr. Brno-venkov/. Výběr lineární keramiky ze sídliště. - Auswahl an Linearkeramik von der Siedlung. /Kresba - Zeichnung: V. Gánóczyová/.

Obr. 28
 Želešice /okr. Brno-venkov/. Výběr velaticko-podolského materiálu ze sídliště. - Auswahl an Velaticer-
 Podoler Material von der Siedlung. /Kresba - Zeichnung: V. Gánóczyová/.

Tab. 12
Želešice /okr. Brno-venkov/. Hrob kultury se šňůrovou keramikou. 1 detail od severozápadu; 2 celkový pohled od severovýchodu. - Grab der Kultur mit Schnurkeramik. 1 Detail von Nordwest; 2 Gesamtansicht von Nordost.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné